

NOORD-BRABANDER.

*Dicere verum
Quid valat?* HORATIUS

NOMMER 109

'S BOSCH.

DINGSDAG 11 SEPTEMBER 1832.

Kerkelyke Staat.

ROME.

De feestdag van O. L. V. hemelvaart is, in alle kerken, dezer hoofdstad, welke van de H. Maagd zijn toegewijd, en in de hoofdkerk van St. Joannes van Latranen, welke oorspronkelijk ook aan haar was toegewijd, met eenen bijzonderen luister gevierd. De H. Vader woonde in deze laatste op dien dag de hoogmis bij, welke door den kardinaal de Gregorio gecelebreerd werd. Na de mis begaf Z. H. zich naar de galerij boven het portaal en gaf aldaar aan het bijeenvergaderde volk den apostolischen zegen.

Duitschland.

FRANKEFORT, 5 September.

Z. M. de Koning van Pruisen, die zich menigmaal naar het leger begeeft, hetwelk nabij Berlijn verzameld wordt, heeft dezer dagen het ongeluk gehad van bij het te paard stijgen de manen met de hand te laten glippen en daardoor met den voet in den Beugel achterover te vallen. Z. M. heeft zich echter niet bezeerd.

Te München is dezer dagen wederom een geschrift in het licht gegeven over de verhoging van den Donau met den Main. De kosten van dit plan, waarbij het graven van een kanaal van Keffershausen, over Neumarkt en Erlangen, naar Bamberg, wordt voorgelagen, worden begroot op $8\frac{3}{4}$ miljoen guldens. Men zegt, dat Z. M. de Koning van Beieren last heeft gegeven, om de daartoe voorbereidende werkzaamheden te doen aanvangen.

De politie dezer stad heeft scherpere verordeningen uitgevaardigd, betreffende het verblijf van vreemdelingen alhier ter stede.

Engeland.

LONDEN, 4 September.

Vrijdag is de heer Ludloff, partonier secretaris van den Baron Stockmar, hier uit Brussel aangekomen; zoo wien verhaalt, met dépêches van Koning Leopold's, voor den heer van de Weyer

Zr. Ms. schip *Stag*, onder bevel van sir Thomas Troubridge, is den 22 van Oporto geseild en te Devonport aangekomen. Toen dit schip de portugiesche kust verliet, waren de troepen van don Pedro met den besten geest bezielde en druk bezig met aan het versterken van Oporto te arbeiden. De legermacht van don Miguel groeide van dag tot dag aan en naderde Oporto hoe langer hoe meer, zoodat de stad sinds 4 dagen werkelijk als in eenen staat van beleg kon beschouwd worden. Admiraal Sartorius zou binnen kort met zijne vloot wederom in zee steken.

Met een schip te Plymouth gearriveerd, dat een dag later dan de *Stag* van Oporto vertrokken is, heeft men geene nadere berichten.

Het voornaamste doel der reis van den markies de Palmella herwaarts was, om dona Maria als Koningin, de facto van Portugal door Engeland te doen erkennen, en hierin schijnt hij niet geslaagd te wezen. Daarenboven moet hij ook in last gehad hebben om eenen bek wamen en beroemden generaal over te halen, van zich met het opperbevel over don Pedro's troepen te belasten, en als zoodanig heeft men veel van sir Robert Wilson en ook van den generaal Fabvier hooren spreken.

Frankrijk.

PARIS, 5 September.

De Constitutionnel verhaalt hebben zijne lezers, dat de Keiser van Rusland op eens zeer ten voordeele van het Fransche gouvernement is ingenomen geworden. Deze plotselinge verandering zoude gedeeltelijk door tusschenkomst van lord Durham, nog meer echter door het berigt omtrent de gebatte-nissen van 5 en 6 juni zijn te weeg gebragt.

In eenige departementen begon men moeijelijkheden te maken over het tijdelijk vrij verklaren voor de conscriptie van die jongelingen die hunne studien voor den geesteliken staat in de kleine seminarien voortzetten en in de groote nog niet zijn opgenomen, doch op de vertoogen van eenige bisschoppen heeft de minister van oorlog, bij missive van den 2 augustus II, dadelijk alle bezwaren deswegens doen ophouden.

Belgie.

BRUSSEL, den 7 September.

Landvoeren hebben de leden uit het stedelijk bestuur van Mons omme te overwegingen over het verzoek van H. H. MM. komen brengen, die om de hoop gaaf, dat zij weldra de stad Mons zouden komen bezoeken. Daarna is eene deputatie uit de kamer van koophandel, landbouw en nijverheid dergelieve stad toegelaten, welke, bij mondt van derzelver vice-president, de heer Corbisier, na de gebruikelijke wenschen, den Koning nageroep aldus heeft toegeproken:

Uwe vereeniging, Sire, is een kostbare vredes-waARBORG, naar welke Belgie vurig verlangt en die alleen ons handel en rust kan wedergeven; maar wij zeggen het U. M. met een diep smartgevoel, wij kunnen ons dezen vrede niet zonder afschrik voorstellen, zoo wij dien op de voorwaarden verkrijgen moeten, welke de londonische conferentie ons schijnt te willen opleggen.

Zulk een verdragelijke vrede van de natie en U. M. onwaardig zijn; men zou dien ter naauwernood overwonnen kunnen opleggen. Belgie kan, zonder eene eeuwige schande, dien wederkerenden staat niet verduren, waartoe men hetzelfde wilde brengen, door het zijnen zeehandel en nijverheid te ontnemen.

Aan de opproeping huns Konings beantwoordende en vertrouwende op de stem hunner vertegenwoordigers, hebben de Belgen geene opofferingen, die hun gevraagd werden, te groot geacht: zij willen den prijs dier opofferingen niet verliezen en U. M. zelve heeft het verklaard, dat zij in geene voorwaarde be-willigen zou, met de nationale eer en de waardigheid haars troons strijdende. De kracht der wapenen moge veeleer ons den voorspoed wedergeven, die uit de natuurlijke gesteldheid onzes vaderlands voor ons moet voortvloeijen, en wanneer, hetgeen God verboede, de uitslag aan de hoop der natie niet beantwoordde, zoo de fortuin ons tegen ware, sou het minder schandelijk zijn met de overwinnaars te onderhandelen, dan zich thans ge-wapend te onderwerpen.

Zoo er keden gevonden werden, die den vrede tot elken prijs wilden, die voor de kansen eens oorlogs, welke de eer wellicht vorderen zal, terugbeelden, zoo deze lieden op oude tijden inspeelden en U. M. diets maakten, dat Belgie zonder handel en huitenlandsche betrekkingen nog wel bestaan konde, zouden dezelve wilkens en wetens liegen, en veinsten niet te weten, dat het hervormd Belgie onder Leopold andere voorwaarden van bestaan dan het oostenrijksch Belgie behoeft. Ja, Sire, het hendaags Belgie, al zijne vermogens en hulpmiddelen aanwendende, had zijne nijverheid tot eene hoogte gebragt, die de ijver-zucht der andere Europeansche volken wekte. Heeft eertijds dit land, toen enkel van den landbouw bestaande, de vernederende gevolgen van het munstersch vredetraktaat verduurd, het had toen noch eenen Koning zijner keus, noch een nationaal leger, die gezworen hadden: deszelfs vrijheid, handel en oaf hankeljkheid te verdedigen. Maar wij, Sire, bezitten deze grondstoffen van kracht en geluk; wij kunnen gerust de toekomst te gemoet zien, vooral nu sich bij dezelve de verbindtenis Ur. M. met de magtigste natie van Europa voegt.

De uitwerkselen dezer verbindtenis moeten, alleen dit het handelspunt beschouwd, ons onmetelijke voordeelen aanbieden, welke Frankrijk zich ongetwijfeld haasten zal, door concessien in het wederzijdsch belang, te erkennen en waarvan wij aan hetzelfde het voorbeeld hebben gegeven. Wij weten, Sire, dat dit handelspunt in het bijzonder de aandacht Ur. M. trekt; hare zorg voor 's lands handelsbelangen boezemt ons de meeste erkenning in.

Volgens de dagbladen, straalde in 's Konings antwoord op nieuw het bewijs door van het belang dat hij handel en nijverheid toe-draagt. Aan het punt der Scheide vaart gekomen, had Z. M. enkel verwezen naar het antwoord, dat hij vroeger aan de door-niksche kamer van koophandel had gegeven.

Eergisteren heeft te Namen, voor het hof van assisen aldaar, het rechtsgeding van de beschuldigen in de zaak der heeren Tarnaco eenen aanvang genomen. Na het openen der zitting werd de acte van beschuldiging voorgelezen, waarna de procureur des Konings, de heer Lamais, het woord nam ter nadere doelechtiging van de hoofdpunten der beschuldiging. Deze hoofdpunten, ten getale van acht, leggen ten laste der beschuldigen: 1. van in december 1831 een koninklijk lot om

verwerping of verandering van het bestuur in Luxemburg te hebben gesmeed en voltoerd, en gewapenderhand tot den burgeroorlog te hebben aangezet; 2°. van buiten aanprissale van het wettig bewind troepen geworven en hun wapenen te hebben verschaft; 3°. van door gesprekken en geschriften de burgers tot den oorlog te hebben aangezet; 4°. van deel aan het gemeld komplot te hebben genomen; 5°. van den opstand bevestigd en bevel onder de bande te hebben gehad; 6°. van wapenen en kleedingstukken der burgerwacht te hebben geroofd; en 7°. en 8°. van papieren en registers bij de ontvangers van Walferdange en Hollerich te hebben ontvreemd. De procureur des Konings trok de aandacht der gezwoorenen voornamelijk op de omstandigheid van deel te hebben uitgemaakt van oproerige bonden, en te hebben medegewerkt tot het wegnemen van de wapenen en papieren der burgerwacht van Walferdange. — In de beide eerste zittingen zijn 14 getuigen gehoord, welke getuigenis echter weinig van belang heeft opgeleverd. De beschuldigten worden door 12 advocaten verdedigd.

— De *Belge* verzekert dat de benoemingen voor de registerlijke magt vóór den 20 dezer zullen gedaan worden.

Van den 8.

Er is kwestie over eene eerste uitdeeling van kruisen van de *Leopolds-orde*, tegen het tijdstip van de verjaring der septembertagen; de eerste benoemingen zouden de gekwetsten der revolutie ten deel vallen.

— Het hof van assises te Namen heeft, in dezelfde zitting van den 6, de debatten in de zaak van de bande van *Tornaco* voortgezet; het verhoor der beschuldigten is in deze zitting afgelopen; sommigen ontkennen de daadzaken, die hun ten laste gelegd worden; anderen zeggen uit onkunde te hebben gehandeld. Deze zaak schijnt nog eenige zittingen te zullen voortduren.

— Volgens nadere berigten, die ons van Oetende worden gemeld, is de persoon, die zich laatstleden woensdag in die haven voor Londen ingescheept heeft, hetzij dan de heer *Motternich* of een ander, een belangrijk personaalje, dat het striktst incognito seken te willen bewaren. Luidens eenen bijzonderen brief, dien wij van Londen ontvangen, wordt de heer de *Talleyrand* aldaar tegen den 23 en niet vroeger verwacht.

(Courrier.)

Nederlands.

's HERTOGENBOSCH, 10 September.

Door Z. M. zijn benoemd voor Noord-Brabant: Tot burgemeester der gemeente Waalwijk, *Hermanus van Meerwijk*.

Tot wethouder der stad Heusden, *Johannes Jacobus Bax*, lid van den raad aldaar.

Tot burgemeester der gemeente Berchem, *Leonardus Koolen*.

Tot burgemeester der gemeente Udenhout, *Antonie Robben*.

Tot secretaris der gemeente Raamsdonk, *Joachim Zylman's Aq.*

— Z. K. H. de prins veldmaarschalk is zaterdag uit het leger in 's Gravenhage aangekomen.

— De berigten uit Londen, doen vermoeden dat de conferentie tot geene beslissing heeft kunnen komen; doordien het antwoord dat zij van de Belgen was wachtende, eerst dinsdag jl. bij haar zou zijn ingediend. Dit antwoord zou, naar men aldaar zeide, even als het vroeger door den heer *van de Weyer* geuit gevoelen deed verwachten, tot geene toenadering van het geschilpunt over de Scheldevaart leiden. Overigens hielden die berigten nog in, dat *Karel X* met zijne familie Holjrood spoedig zou verlaten, en naar Grats in Oostenrijk gaan.

De heer *de Clercq*, ambtenaar bij het ministerie van buitenlandsche zaken, die onlangs met dépêches voor den heer *van Zuylen* naar Londen is gegaan, is gisteren weder alhier teruggekomen; tot nog is er niets, wat zou doen veronderstellen dat door hem, gelijk men seken te verwachten, eenige belangrijke stukken zijn medegebracht geworden.

— In de afgelopen week zijn de kerkdieven die eenigen tijd geleden de R. K. Kerk in de Molstraat te 's Hage bestolen hadden, geschavotteerd geworden. *Zekere Nagell* is streng geëeseld alsmede gebrandmerkt. *Mulder* moet zoo men verneemt, gracie verzocht hebben om van de geeseling vreeschoond te worden, om reden hij zwaar gebroken is, doch dezelfde vrouw, als medepligtig aan gemelden diefstal, heeft te pronk gestaan.

— De staatsraad, gouverneur van Zuid Holland heeft andermaal, bij circulaire, de plaatselijke hesturen verzocht, om de ingezetenen in het algemeen te ontvreden het gebruik maken van zoogenaamde commissionairs, zaakwaarnemers of bezorgers van plaatsvervangers bij de schutterijen en nationale militie, daar er nog steeds kwade praktijken van dien aard blijven plaats grijpen.

— In de *Staats Courant* van heden leest men, dat in den avond van den 4 wederom eene conferentie te Londen over de belgische zaken gehouden is; tot op den 7 toe waren aldaar geene nadere berigten uit Oporto ontvangen, hetgeen de vrienden van don *Pedro* eenigzins ongerust maakte en eenen nabeligen invloed op den prijs der schuldbrieven van het portugeesche regentschap uitoefende. De markies *de Palmella*, heeft den 5 die stad weder verlaten om naar Oporto terug te keeren.

(Zie Londen.)

CHOLERA BERIGTEN.

In 's Hage en dezelfde jurisdictie zijn in de maand augustus overleden 437 personen, zijnde 93 meer dan in juli en 284 meer dan in augustus van het vorige jaar; daarvan zijn 296 personen aan de cholera overleden: als 194 binnen 's Hage en 102 in Scheveningen, zoo dat sedert den 25 juli aan die ziekte in de residentie en het onderhoorige dorp Scheveningen overleden zijn: In juli 214, waarvan 31 in 's Hage en 183 in Scheveningen en in augustus 296, waarvan 194 in 's Hage en 102 in Scheveningen; te zamen 510 personen, als 229 mannen en 281 vrouwen.

Zoover bekend is, zijn sedert 25 juni tot 1 september in Oud-Nederland door de ziekte aangetast 4426 personen, waarvan 1943 overleden, 1645 hersteld en 838 nog onder behandeling zijn.

Te Middel die tot en met den 2 dezer in het geheel 20 personen aangetast, waarvan 9 overleden en 4 hersteld zijn. — Ook te Smilde, te Echten en Oudehaske heeft de ziekte zich vertoond.

Te Deventer, Hellendoorn en Avereest (Overijssel) zijn nog enkele gevallen voorgekomen.

Te Maurik zijn de personen, welke door de cholera aangetast waren, allen hersteld.

Te Nijmegen bleven er, volgens de laatste berigten, vier in behandeling.

Men meldt ons uit 's Hage van den 6 dezer het volgende:

Sedert eenige dagen begint men hier weder vogels te bespeuren, zoo als spreeuw, kraai en eene enkele swaluw; sedert dat de ziekte afneemt schijnt, dat zoo zachtjes het gevogelte zich hier weer meer en meer begint te vertoonen.

De winter groentens die voor 14 dagen alhier voor spotprijzen aan de markt verkocht werden, zijn op maandag jl. de helft in prijzen gestegen.

Het is thans zeker, dat de ziekte ook in Zeeland is uitgebroken, en wel in het dorp Bruinisse, op het eiland Duijveland. *Zekere Beekman*, een brievenlooper, is het eerst aangetast en aan de gevolgen overleden. Zijne echtgenoot, nog een man en eene vrouw, alle wonende in hetzelfde huis, zijn kort daarna insgelijks aangetast, waarvan de laatste overleden is, doch de beide anderen hersteld zijn. Sedert vrijdag, den 31 augustus tot woensdag, den 5 september, zijn er geene nieuwe lijders bijgekomen.

Van den 1 tot den 6 dezer, zijn te Groningen 21 cholera-lijders aangegeven, waarvan 13 zijn overleden en 9 in behandeling gebleven. De ziekte heeft zich bijna op hetzelfde oogenblik in ver van elkander gelegene wijken geopenbaard, bij personen, die met elkander in geene betrekking stonden.

Brussel, den 8 september. De jongste rapporten omtrent de cholera, zoo van hier als van andere plaatsen in België, bevestigen, dat de ziekte voor een groot deel geweken en thans van weinig belang meer is. Men merkt, voor onze stad, op, dat de cholera, in het tijdsverloop van bijna drie maanden, niet meer dan één persoon op de honderd aangetast heeft, en slechts één op de tweehonderd voor derzelve geweld heeft doen bezwijken.

Londen, den 4 september. De cholera-berigten van het platte land luiden gunstiger; gedurende de laatste drie of vier dagen heeft het dagelijksche getal nieuwe zieken omstreeks 500 gebodderd. Alhier is de plaag nog aanwezig, hoewel in eene geringe mate. Er komen aanhoudend nieuwe gevallen voor, die doorgaans doodlijk zijn; hierdoor wordt echter niet de minste vrees gebaad, naardien eene langdurige gewoonte ons gemeenzaam heeft gemaakt met het denkbeeld, dat de cholera eene landziekte is geworden.

Te Manchester heeft het grauw het cholera-hospitaal tegen den grond gehaald en eene roodanige opschudding verwekt, dat de overheid verplicht was de militaire magt te hulp te roepen, ten einde verdere buitensporigheden te voorkomen. De oorsaak van dit oproer was, dat men een in dit hospitaal aan de cholera overleden jongen had begraven, na hem het hoofd te hebben afgesneden. Wie het afsneden weet men niet, doch de grootvader van het kind en diens vrienden beschuldigen de chirurgijns, dat zij het kind vermoord hadden, ten einde het op de snijkamer te gebruiken, door op den en andere wijzen op de gevoeligheden des volks te werken, ging het gemeen tot bovengemelde feitelijkheden over.

De algemeene dagelijksche opgave, betreffende de cholera in de beide rijken van Engeland en Schotland, vermelden den 1 dezer, in de 66 plaatsen, in welke die ziekte nog in gemelde rijken heerscht, 482 nieuwe gevallen, 211 overledenen en 395 herstelden, en nog 2595 onder behandeling zijvenden. In alles zijn in beide genoemde rijken tot heden door de cholera aangetast 44354 personen, en daarvan overleden 16441 en hersteld 25318. — In Ierland blijft die ziekte ook nog heerschen, maar schijnt zij mede afnemende te zijn.

Extract uit eenen particulieren brief uit Baltimore van den 4 augustus jl.: De cholera is te New-York verminderende, doch neemt te Philadelphia dagelijks toe, terwijl Baltimore buiten-gemeen gezond blijft.

Bezette plaatsen	Dagteeken der opgave	Bijgekomen zieken	Getal der herstelden	Getal der overledenen	In behandeling gebleven zieken
Gravenhage	7 tot 9 September	4	13	4	49
Sedert het ontstaan der ziekte		485	242	254	49
Amsterdam	7 en 8 Septemb.	59	39	35	216
Sedert het ontstaan der ziekte		889	218	455	216
Leyden	6 tot 8 September	55	41	20	112
Sedert het ontstaan der ziekte		659	253	291	145
Sneek	3 tot 6 September	5	7	0	16
Sedert het ontstaan der ziekte		59	24	19	16
Rotterdam	7 en 8 September	14	18	11	148
Sedert het ontstaan der ziekte		1024	446	422	148
Delft	6 tot 8 September	11	4	1	22
Schiedam	6 en 7 "	5	6	3	8
Gouda	5 tot 7 "	16	8	6	33
Dordrecht	4 tot 8 "	14	40	6	45
Utrecht	5 en 6 "	29	15	7	50
Breda	5 tot 8 "	18	1	10	14
Kampen	3 tot 5 "	6	5	4	8
Zwolle	3 tot 5 "	16	4	9	13
Katwijk	2 tot 4 "	27	22	6	20
Schokland	1 tot 3 "	1	3	1	4
Genesluis	2 tot 4 "	3	1	2	4
Zwartsluis	3 tot 5 "	12	4	5	11
Vreeswijk	5 tot 7 September	0	5	0	Geens
Brielle	5 September	2	2	1	4
Woerden	4 tot 6 "	4	0	7	5
Geertrichem	4 tot 7 "	9	2	3	9

Rondgeande brief van GREGORIUS XVI, aan alle Patriarchen, Primaten, Aartsbisschoppen en Bisschoppen.

(Vervolg en slot van ons vorig nummer.)

Wij komen thans tot eene andere oorzaak der rampen, waardoor wij zuchtende de Kerk op dit oogenblik gedrukt zien, namelijk, tot de onverschilligheid in het godsdienstige (*indifferentismus*) of dat verkeerde gevoelen, hetwelk zich, door de kunstgrepen der boozen, naar allen kant verspreid heeft en volgens hetwelk men de eeuwige zaligheid door iedere, hoe ook genaamde geloofsbelijdenis zou kunnen verkrijgen, mits de zeden regtvaardig en eerlijk zijn. Het zal u niet moeilijk vallen om in een zoo duidlijk en eogenschijnlijk onderwerp, de noodlottigste dwaling uit het midden der aan twee zorgen toebetrouwde volken te weeren. Naardien de apostel ons aankondigt, dat er slechts één God, één Geloof en één Doopsel is; dat diegenen dan vreezen, welke zich inbeelden, dat iedere godsdienst de middelen aanbiedt, om tot het eeuwige geluk te geraken, en dat zij begrijpen, dat zij, volgens het getuigenis van den Zaligmaker zelven, tegen den Christus syn, omdat zy niet met Hem syn, en dat zij op eene ongelukkige wijze verstroomen, omdat zij niet met Hem verzamelen, en dat het dien ten gevolge ongetwyfeld zeker is, dat zy voor eeuwig vergaan zullen, indien zy het katholyk geloof niet houden, en indien zy hetzelfde niet geheel en ongeschonden bewaren (1): Dat zij den H. Hieronymus hooren, die, in eenen tijd, waarin de Kerk door eene scheuring in drieën verdeeld was, verhaalt, dat hij getrouw aan hare grondbeginselen, steeds geantwoord had aan diegenen, welke hem tot hunne partij zochten over te halen: *Indien iemand met den H. Stoel van Petrus vereenigd is, dan ben ik met hem.* Het zou verkeerd wesen, dat iemand zich zoude gerust stellen, omdat hij in de wateren des doopsels wedergeboren is; want de H. Augustinus zou hem zeer te regt antwoorden: *Een rank van den wyngaard afgesneden behoudt nóg dezelfde gedaante, maar waartoe dient hem die gedaante, indien hy niet van de wortel leeft?*

Uit deze vüle bron van het *indifferentismus* vloeit die ongerijmde en dwalende grondstelling of liever die kinneloosheid voort, dat men aan een ieder, wie hij ook zijn moge, de vryheid van geweten moet verzekeren en waarborgen. Men baant den weg tot die verderfelijke dwaling door de volledige en onbeperkte vryheid van gevoelens, welke zich, tot ongeluk voor de godsdienstige en burgerlijke maatschappij, in de verte uitbreidt; terwijl sommigen met eene uiterste onbeschaamdheid herhalen, dat daaruit voor den godsdienst eenig voordeel volgt. Maar, zeide de heilige Augustinus: *wat kan meer de ziel dooden dan de onghetel der dwaling?* Inderdaad, daar alle teugel, welke de menschen op de paden der waarheid konde houden, weggenomen is, stort hunne tot het booze geneigde natuur in eene oopenbare diepte, en wij kunnen naar waarheid zeggen, dat de put des afgronds geopend is, die put, waaruit de heilige Johannes eenen damp zag opgaan, welke de zon verduisterde en sprinkhanen zag voortkomen, welke de aarde verwoestten. Van daar de verandering der gemoederen, een dieper bederf der jeugd, de verachting der heilige dingen en der eerbiedwaardigste onder het volk verspreide wetten, in één woord, de doodelyke geessel voor de maatschappij, dewijl de onderviading, door de geheele oudheid heeft doen zien, dat de staten, welke door hunne rijkdommen, door hunne magt en door hunne roem geschitterd hebben, door dat enkele kwaad, de ongematigde vryheid van gevoelen, de losbandigheid der ge-

(1) Geloofsbelijdenis van den H. Athanasius.

sprekken en den zucht naar nietwigheden vergaan zijn.

Daartoe behoort die noodlottige vryheid, en waarvan men geenen genoegzamen afschrik kan hebben, de vryheid van den boekhandel, om elk geschrift, hoedanig het ook zijn moge, in het licht te geven, eene vryheid, welke sommigen bevorderen en met zoo veel gerucht en ijver uitbreiden. Wij zijn verschrikt, eerwaardige broeders! wanneer wij overwegen, met welke leerlingen of liever, met welke gedrochtelijke dwalingen, wij overladen zijn, en wanneer wij zien dat deze zich in de verte en overal uitbreiden door eene menigte van boeken en door geschriften van allerhande soort, die weinig van omvang, maar vol van hoosheid zijn, en waaruit eene vervloeking voortkomt, welke, wij betreuren het, zich over de oppervlakte der aarde verspreidt. Daar zijn er intusschen, O smart! welke zich tot die mate van onbeschaamdheid laten medeslepen, van hardnekkig vol te houden, dat de vloed van dwalingen, die daaruit ontstaat, genoegzaam wordt verjoed, door een boek, hetwelk te midden dier vervoeering van verkeerdheid, het licht zoude zien om den godsdienst en de waarheid te verdedigen. Voorzeker is het eene ongeoorloofde en met alle beginzelen van billijkheid strijdige zaak, om met voorbedachten rade een zeker en grooter kwaad te doen, omdat er hoop is, dat daaruit iets goeds zal voortvloeijen. Welk verstandig mensch zal zeggen, dat men het vergift openlijk verkoopen en rond-dragen, het zelfs drinken mag, omdat er een geneesmiddel bestaat, zoodanig dat het hun, die er gebruik van maken, somtijds gelukt, den dood te ontkomen?

De kerkelijke tucht was geheel anders, zelfs ten tijde der Apostelen, van welke wij lezen, dat zij eene groote hoeveelheid slechte boeken openlijk hebben doen verbranden. Dat het genoeg zij de wetten te doorbladeren welke ten dezen opzichte, in het 5de Concilie van Latranen zijn vastgesteld en de constitutie, welke naderhand door Leo X, onzen voorganger, zaliger gedachtenis, gegeven is, om te beletten dat datgene, hetwelk wyszelyk ter uitbreiding van geloof en tot voortplanting der nuttige wetenschappen is uitgevonden, tot een tegenovergesteld doel gericht worde en aan de zaligheid der geloovigen nadel toebrengt. Dit was ook het voorwerp van de zorg der Vaders van het Concilie van Trente, die, om aan een zoo groot kwaad een hulpmiddel te bezorgen, een heilzaam besluit maakten van te bevelen een Index der boeken, welke eene slechte leer zouden bevatten, op te stellen. Men moet met geweld bestryden, zeide Clemens XIII, onze voorganger zaliger gedachtenis, in zijnen omzendbrief over het verbod der gevaarlijke boeken; — men moet deze doodelyke pest met geweld bestryden, zoo veel de zaak zulks vordert en dezelve trachten uit te roeijen; want men zal het onderwerp der dwaling nimmer verminderen dan door de strafwaardige bouwstoffen van het kwaad aan de vlammen op te offeren (1). Volgens deze bestendige bezorgdheid, met welke de heilige Stoel zich, door alle tijden heen, beijverd heeft, de verdachte en schadelijke boeken te veroordeelen, en aan de geloovigen uit de handen te nemen, is het blijkbaar genoeg, hoe valsch, roekeloos, beledigend voor den Heiligen Stoel en vruchtbaar in rampen voor het christen volk de leer van diegenen is, welke de censuur der boeken niet alleen als een al te lastig juk verwerpen, maar zoover in de hoosheid gekomen zijn, dat zij dezelve voorstellen als strijdig met de grondbeginselen van regtvaardigheid en billijkheid, en dat zij aan de Kerk het regt durven ontzeggen om dezelve te bevelen en uit te oeffenen.

Daar wij vernemen hebben dat onder het volk verspreide geschriften zekere leeringen verkondigen, welke de trouw en onderwerping aan de Vorsten verschuddigd doen wankelen en alom de fakkel van den opstand ontsteken, zal men zorgvuldig moeten beletten dat de aldus bedrogene volken, niet buiten de lijn hunner pligten worden medegesleept. Dat zij alleen overwegen, dat er, volgens het gevoelen des Apostels, geens magt is, welke niet van God komt; dat de bestaande magten door God zijn ingesteld. Hy dus die de magt wederstaat, wederstaat het bevel van God, en zy, die wederstaan, halen de verbodening op zich. De goddelijke en menschelijke wetten verheffen zich dus tegen diegenen, welke hun best doen, om door schandelijke samenzweringen van opstand en oproer, de getrouwheid aan de Vorsten te doen wankelen, en hen van den troon trachten te stooten. Het is daarom en ten einde zich niet met eene groote schandvlek te bezoedelen, dat de eerste christenen, te midden van de hitte der vervolgingen, evenwel de Keizers wel wisten te dienen en aan het heil des rijks mede te werken, zoo als het zeker is dat zij gedaan hebben. Zij bewezen dit op eene verwonderlijke wijze niet alleen door hunne getrouwheid in het zorgvuldig en vaardig verrigten van hetgeen hun bevolen en met den godsdienst niet strijdig was, maar ook door hunnen moed en het storten zelfs van hun bloed in de gevechten. De christen soldaten, zegt de heilige Augustinus, *divden eenen ongeloovigen Keizer, maar indien het de zaak van Jesus Christus gold, erkenden zij alleen Hem, die in de Hemelen is. Zij onderscheidden den bewogen Meester van den tydelijken meester, en waren evenwel om den eeuwigen Meester onderworpen aan den tydelijken meester.* Dit hield de onoverwinnelijke martelaar Mauritius, het opper-

(1) Brief van CLEMENS XIII, *Christiana*, van 25 november 1766.

hoofd van het thebaansche legioen voor oogen; toen hij, zoo als de heilige Eucherius verhaalt, den keizer antwoordde: *Wy zyn uwe soldaten, o Vorst! maar intusschen, wy erkennen het vrymoedig, dienaars van God.... En thans zelfs zet het gevaar, waarin wy ons bevinden van het leven te verliezen ons niet tot den opstand aan; wy hebben wapens en wy bieden geen wederstand, omdat wy liever willen sterven dan dooden.* Deze getrouwheid der aloude christenen jegens de vorsten schittert met veel glans; in dien men met Tertullianus opmerkt dat het den christenen toen niet ontbrak noch aan de magt indien zy zich verklaarde vyanden hadden willen betoonen. « Wij zijn slechts van gisteren, zeide hij, en wij vervullen alles, uwe steden, uwe eilanden, uwe vestingen, uwe vrijsteden, uwe vergaderingen, uwe velden, uwe hooffmanschappen, uwe decurien, het palsis, den senaat, het Forum..... Hoe gezind en vaardig zouden wy niet geweest zijn om den oorlog aan te doen, ofschoon dan met ongelijke magt, wy die ons zoo vrijwillig laten vermoorden, indien onze godsdienst ons niet verplichtte om liever te sterven dan te dooden. .. Indien wy ons van u hadden afgescheiden, indien eene zoo groote hoop menschen zich naar eenig ver afgelegen gedeelte der wereld verwijderd had, zou het verlies van zoo vele burgers wie zij dan ook zyn mogten, uwe magt met verwarring bedekt, haar zelf door deze enkele verlatenheid gestraft hebben. Gij zoudt ongetwijfeld over uwe eenzaamheid zijn verschrift geweest..... gij zoudt gezocht hebben, over wien gij het bevel zoudt voeren. U zouden meer vijanden dan burgers overgebleven zijn; thans hebt gij, wegens de menigte der christenen, minder vijanden.»

« Deze schoone voorbeelden van onschendbare onderwerping aan de vorsten, die een noodzakelijk gevolg waren van de heilige geschiedenis des christelijken godsdienstes veroordeelen de verfoegelijke onbeschaamtheid en snoodheid dergenen, die geheel ontvlamd door het ongematigd vuur van eene stoutmoedige vryheid zich met al hunne krachten er op toeleggen om alle regten der magten te doen wankelen en omver te werpen, terwijl zij in den grond der zaak den volkeren, onder het masker van vryheid, niets dan slavernij aanbrenge. Daartoe strekten de strafwaardige hersenschimmen en de bedoelingen der Waldenzen, der Beguarden, der Wicelisten en der andere kinderen van Belial, die de schandvlek van het menschdom waren en die daarom zoo dikwijls en zoo regtvaardig door den H. Stoel met het vloekvonnis geslagen werden. Die bedriegers, die tot hetzelfde doel werkzaam waren, haken ook naar niets anders dan om zich met Luther te kunnen geluk wenschen met vry te zyn van alles, en ten einde daartoe des te gemakkelijker en spoediger te komen beproeven zij stoutmoediglijk de misdadigste ondernemingen.

« Wij zouden niets gelukkiger voor den godsdienst en de gouvernementen kunnen voorspellen, volgens de wenschen van diegenen, welke hegeeren dat de Kerk van den staat zij afgescheiden en dat de onderlinge eendragt van het rijk met het priesterschap verbroken worde, want het is zeker, dat deze eendragt, die altoos zoo gunstig en heilzaam voor de belangen van den godsdienst en voor die van het burgerlijk gezag was, door de voorstanders eener toemellooze vryheid gevreesd wordt.

« Bij de andere oorzaken van bitterheid en ongerustheid, welke ons in het algemeen gewaar kwellen en bedroeven, hebben zich zekere genootschappen en bepaalde vereenigingen gevondt, waarin men gemeene zaak maakt met lieden van allerhande ja zelfs valsche godsdiensten en waarin men onder het vreesen maar wezenlijk nit eerbied voor den godsdienst, dorst naar nieuwigheid en om overal oproeren te verwekken, allerhande soort van vryheid predikt, onlusten tegen het welzijn der Kerk en van den staat verwekt, en het eerbiedwaardigst gezag vernielt.

« Het is voorzeker met droefheid, maar ook met vertrouwen op Hem, die de winden beveelt en de kalmte terug brengt, dat wij u, eerwaardige broeders! dit alles schrijven, opdat gij, u bedekkende met het schild des geloofs, u moogt beijveren om moediglijk voor den Haer te strijden. Het is vooral aan u, dat het toekomt, om u als een bolwerk te betoonen tegen elke hoogte, die zich strijdig met de wetenschap van God verheft. Trekt het zwaard des geestes, hetwelk het woord van God is, en dat diegenen, welke hongeren naar de gerechtigheid, van u liet het brood dezès woords ontvangen. Geroepen zijde om overige werklieden in den wijngaard des Heeren te wazen, bedenkt niets, werkt niets, gij alle, dan om mit het veld, hetwelk aan u is toevertrouwd, elken bitteren wortel uit te draken, om elk kwaad zaad te verstikken en in hetzelfde een in den grond overvloeyende oogel te doen groeijen. In uwe vaderlijke toegenegenheid, diegenen omhelzende, welke zich op de geestelijke wetenschappen en op de wijsgeerige verschilpunten toeleggen, zoo vermaant hen sterk om niet onvoorzigtig op hunnen geest alleen te vertrouwen, welke hen van den weg der waarheid verwijderen en op de wegen der goddeloozen zonden medeslepen. Dat zij zich herinneren, dat God de Heidaman der wysheid en de hervormer der wyzen is, en dat het niet mogelijk is, dat wij God kennen zonder God; die door het woord de

menschen God leert kennen. Het is het teeken van eenen bovaardigen of liever van eenen vriendeloozen, om in een menselijke weegschaal de geheimen van het geloof te wegen, welke alle gevoel te boven gaan, en op onze redenen te vertrouwen, die zwak en magteloos is door den staat der menselijke natuur.

« Dat onze zeer geliefde zonen in Jesus Christus de vorsten begunstigen, die in hunne medewerking en in hun gezag; die wenschen, welke wij van het heil van den godsdienst en den staat koesteren. Dat zij overwegen dat hun gezag hun niet alleen door het tijdelijk gouvernement, maar vooral tot verdediging der Kerk, gegeven is, en dat al hetgeen ten voordeele der Kerk geschied, ook voor hunne magt en voor hunne rust gedaan wordt. Dat zij zich zelfs overtuigen, dat de zaak van den godsdienst hun dierbaarder moet wezen dan die des troons en dat de belangrijkste voor hun, mogen wij het met den H. Paus Leo zeggen, is dat de kroon des geloofs door de hand Gods by hunne diadeem gevoegd worde. Als vaders en voorgaen over de volken geplaatst, zullen zij hun eenen waarachtigen, bestendigen en voorspoedigen vrede en rust bezorgen, indien zij al hunne zorgen aanwenden om den godsdienst en de godsvrucht jegens God, die op zijne dijs geschreven draagt: *Koning der Koningen en Heer der Heeren*, onaangeroerd handhaven.

« Maar, laten wij, opdat dat alles gelukkiglijk gebeuren moge, de oogen en handen tot de allerheiligste Maagd Maria ophoffen, welke alleen alle ketterijen vernietigd heeft en die ons grootste onderwerp van vertrouwen uitmaakt, of liever die de geheele grond onzer hoop is. Dat zij, te midden der dringende behoeften van de kudde des Heeren, door hare bescherming eenen gunstigen uitslag voor onze pogingen, voor onze oogmerken en voor onze aangewende moeite afsmeeke. Wij verzoeken met nadruk en door ootmoedige gebeden, en aan Petrus, den prins der Apostelen, en aan Paulus, zijnen medegezel in het apostelschap, dat gij, met eene onwrikbare standvastigheid beletten moogt, dat men geen anderen grondslag legge dan dien, welke door God zelve is vastgesteld. Wij hebben dus deze zoo zoete hoop, dat de bewerker en voleindiger van ons geloof, Jesus Christus, ons eindelijk zal vertroosten in de wederwaardigheden, welke ons van allen kant zyn overkomen, en wij geven u, eerwaardige broeders! en aan de aan uwe zorg toevertrouwde schape, met toegenegenheid den apostolischen zegen, het pand van den hemelschen bijstand.

« Gegeven te Rome, bij de H. Maria Major, den 16 voor de Kalenden van september, de feestdag der bemiddelt van de heilige maagd Maria, het jaar der menschwording MDCCCXXXII, en van ons pausschap, het tweede, pontificatus nostri.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGING.

105. Bij de Gebr. LANGENHUYSEN, te 's Bosch, zyn ter Perse en zullen nog in deze week verklaarbaar zijn:
1. ROZEHOEDJE in den Nood, bijzonder ingerigt om door de veelvermogende voorspraak der heilige Maagd MARIA van de in ons land heerschende cholera-ziekte verlost te worden. Versierd met een Koper Tütelplaatje, benevens nog een plaatje bij elk Tientje, en met eenen fraaijen gedrukten omslag. (Kerkelyk goedgekeurd.) Prijs 10 Cts.
 2. Dit Rozehoedje is bijzonder geschikt om gezamenlijk des avonds te huis te bidden.
 3. GEDACHTEN over den Aard, de Behoedmiddelen, en Geneeswyse des Aziatischen Brakloeps; door H. T. S., Med.-Doctor ten platten lands in Noord-Brabant. Prijs 12 1/2 Ct.
 4. ZENDBRIEF van Zijne Heiligheid GREGORIUS XVI, Paus, aan alle Patriarchen, Primaten, Aartsbischoppen en bisschoppen, uitgevaardigd te Rome, den 15 Augustus 1832. Prijs 16 Cts.
 5. GESCHENK voor de Jengd, ter gelegenheid van hare eerste H. Communie; door G. J. N. B. MAXIMUS, R. K. Pr.; tweede Druk, kerkelyk goedgekeurd. Prijs de 100 f 3.00, de 50 f 1.75, de 25 f 1.00 en 5 Ct. per stuk.
 6. GEBEDEN tot afwering van aanstekende Ziekten. (Zie ook de Druk, Tientje, enz.) Prijs 10 Cts.

BEKENDMAKING.

104. J. N. COOLEN, Vendmeester te 's Bosch, zal op Dingsdag den 6 November 1832, ten zijnen huize verkoopen:
- Eene zeer schoone Verzameling van meestal welgebonden B O E K E N, in onderscheidens Talen en Wetenschappen, dewelke daags te voren van des morgen 10 tot 12 en van des namiddags 2 tot 5 ure te zien zyn, en waarvan de Catalogus 14 dagen te voren bij den Vendmeester COOLEN verkrijgbaar is; wordende diegenen, welke nog eenige Boeken ter verkoop willen bijvoegen, verzocht, de zelve voor den 10 October te bezorgen.